

Konjunkturindikatorer 2022

I korthet

- Inflationen fortsatte att öka kraftigt under 2022 och var i genomsnitt 6,6 procent på Åland. Högre priser inom huvudgrupperna *bostäder, vatten, elektricitet, gas och övriga bränslen* inverkade mest på uppgången under året.
- 12 månaders Euriborräntan steg över nollstrecket under våren och tilltog under årets gång. Månadsgenomsnittet i december för Euribor 12 räntan var cirka tre procent.
- Råoljepriset (Brent) steg kraftigt under årets första halva men sjönk under andra halvan. Priset var cirka 81 USD per fat i slutet av året.
- De åländska hushållens *förtroendeindikator* var tydligt negativ både under våren och hösten 2022. Förtroendeindikatorn i både Sverige och Finland störtade i samband med Rysslands anfalletskrig och förtroendet sjönk så gott som under hela året. Båda länders förtroendeindikator låg långt under det egna tioårsmedelvärdet under merparten av året.
- Det relativa arbetslöshetsstalet sjönk under 2022 och årsmedeltalet var 4,5 procent. Ungdomsarbetslöshetsgradens årsmedeltal låg på 5,9 procent. Lediga jobb i förhållande till arbetskraften (vakansgraden) ökade mellan 2021 och 2022.
- Under de tre första kvartalen 2022 startades färre företag än under motsvarande period år 2021. Antalet konkurser minskade något under 2022 (hela året) jämfört med året innan men antalet anställda som berördes av konkurser var något högre.
- Medelvärdet på en euro uttryckt i kronor var 10,63 under 2022. Den svenska kronan försvagades under året både gentemot euron och dollarn i samband med att den ekonomiska osäkerheten ökade. Vid utgången av året var en euro värd 10,99 kronor, vilket också var den högsta månadsnoteringen sedan början av 2009.
- Enligt preliminära uppgifter var den årliga tillväxten av *omsättningen i det privata näringslivet* år 2022 cirka 21 procent. Tillväxten var som starkast inom branscherna *transport samt vatten och el*.
- Preliminärt ökade *lönsumman i det privata näringslivet* med 13 procent från nivån 2021.
- *Turismens omsättning* ökade preliminärt med 43 procent från 2021. Lönsumman inom turismsektorn växte i sin tur med en fjärdedel från 2021 enligt preliminära uppgifter.

Inledning

Nedan följer en sammanställning av centrala indikatorer relaterade till den ekonomiska konjunkturen. Översikten rymmer varierande tidsperspektiv och syftar till att belysa såväl något längre trender baserade på årliga data som kortsiktiga månadsvisa förändringar fram till och med december 2022.

Den åländska ekonomin är direkt och indirekt beroende av förändringar i den internationella omgivningen, i synnerhet av utvecklingen i Finland och Sverige samt förändringar i oljepriset. Här presenteras därför kontinuerliga data på råoljepriser, förtroendeindikatorer för hushållen samt valutakurser och inflation.

De specifika åländska data i denna översikt omfattar olika former av arbetslöshetsdata, uppgifter om konkurser och nystartade företag, samt uppgifter från företag registrerade på Åland framtagna ur ÅSUB:s omsättnings- och lönerregister.

Ett flertal av de tidsserier som presenteras fångar upp effekten av covid-19 pandemin. Dessa effekter är som tydligast under våren 2020 då covid-19 fick fotfäste i Norden och beredskapslagen samt reseförbud infördes. Efterverkningar av pandemin tillsammans med Rysslands anfallskrig mot Ukraina påverkar de flesta av tidsserierna under 2022

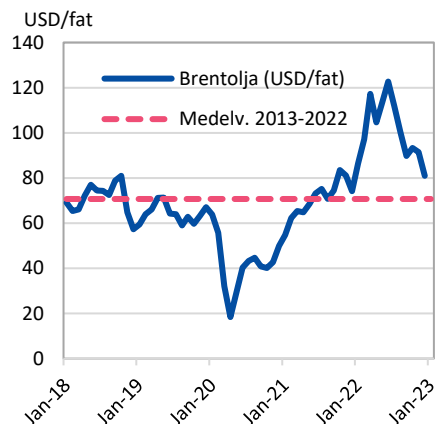
Råoljepriset

Priset på råolja utvecklades relativt stabilt under merparten av 2018. I slutet av året sjönk priset avsevärt och i december samma år låg prisnivån på cirka 57 USD/fat. År 2019 inleddes med ett stigande råoljepris och den positiva prisutvecklingen höll i sig fram till maj. Under sommarmånaderna sjönk råoljepriset men återhämtade sig mot slutet av året.

Effekterna av covid-19 pandemin syns tydligt i råoljeprisets utveckling under

2020. I början av mars började priset sjunka drastiskt och nedgången stabiliserades inte förrän sent i april. Det genomsnittliga månadspriset på råolja i april 2020 var drygt 18 USD/fat, vilket är den lägsta månadsnoteringen under 2000-talet. Oljepriset återhämtade sig delvis under månaderna som följde och i slutet av året var det genomsnittliga priset knappt 50 USD/fat (se *Figur 1*). År 2021 drev en obalans i utbud och efterfrågan kraftigt upp priserna: Den globala efterfrågan ökade snabbt då länder världen över började öppna upp samtidigt som produktionsnivån av olja, som skalats ner under pandemiåret 2020, inte ökade tillräckligt snabbt.

Figur 1. Priset på råolja (Brent). USD per fat, 2018–2022

Källa: Energy Information Administration., *Short-term Energy Outlook januari 2023*. ÅSUB bearbetning.

Oljepriset fortsatte att stiga kraftigt under år 2022. Priset på råolja nådde sin topp i juni, varefter det sjönk under merparten av årets andra halva. I december var det genomsnittliga priset 81 USD/fat. Helårsmedeltalet för 2022 var 101 USD/fat.

En drivande faktor bakom det stigande råoljepriset under året har varit Rysslands anfallskrig mot Ukraina, vilket ledde till sanktioner mot ryska produkter och därigenom även ryskproducerad olja. Oron för ett otillräckligt utbud pressade upp priserna under årets första halva. Råoljepriset sjönk under årets andra

halva bland annat som följd av en tilltagande oro för ekonomisk recession, vilket minskade efterfrågan.

I U.S Energy Information Administrations (EIA) senaste kortsiktsprognos¹ förväntas råoljeprisets årliga medeltal för innevarande år (2023) vara 83 USD/fat. Globalt stigande oljereserver väntas fortsätta pressa ner oljepriset. EIA betonar att det finns betydande osäkerhet i prognosen även i år, bland annat vad gäller den globala efterfrågan när Kina öppnar upp samhället efter en lång period av covid-19 restriktioner.

Med höga olje- och gaspriser följer även höga priser på bunker vilket har en negativ inverkan på den åländska ekonomin. Transportsektorn, industrin och hushållen på Åland missgynnas av höga bränslekostnader, mer än genomsnittshushållen i Finland.

Hushållens förtroendeindikator

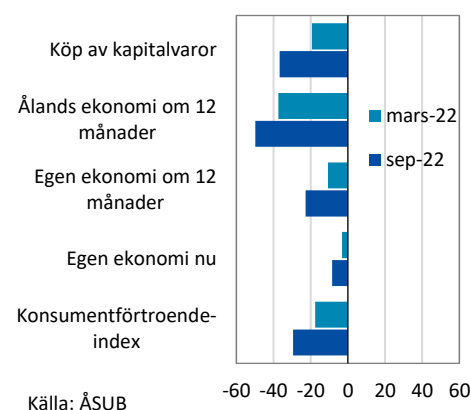
År 2021 började ÅSUB sammanställa ett konsumentförtroendeindex för de åländska hushållen². Kartläggningen görs i samband med vårens och höstens konjunkturöversikter.

Eftersom vi endast har observationer från fyra perioder görs även, liksom tidigare år, en genomgång av konsumentförtroendets utveckling i Finland och Sverige. De åländska hushållens förväntningar har i de mätningar ÅSUB genomfört följt rätt nära utvecklingen för framför allt de finländska hushållens förväntningar.

Konsumentförtroendeindexet från våren och hösten 2022 presenteras i *Figur 2*. De åländska hushållens förtroende var märkbart negativt i

årets båda mätningar. Bedömningen av samtliga frågor som utgör grunden för konsumentförtroendeindexet var tydligt mer negativa under hösten i jämförelse med våren. Utvecklingen var dock inte unik för Åland, utan situationen har sett liknande ut i både Finland och Sverige under månaderna i fråga³.

Figur 2. Konsumentförtroendeindex och netttotal för svaren på delfrågorna. Åland, mars och september 2022.

De finländska hushållens syn på den egna och landets ekonomi har sedan mitten av 2019 fram till början av 2022 varit negativare än i de svenska hushållen. Då coronapandemin slog till under våren 2020 sjönk förtroendeindikatorn dramatiskt i båda länderna men återhämtade sig relativt snabbt under sommaren. Förtroendet för den finska ekonomin bromsade in under andra halvan av 2020 och förblev negativt men i nivå med 2019. Förtroendeindikatorn i både Sverige och Finlands steg under första halvan av 2021 men vände därefter. I slutet av året var båda ländernas konsumentförtroendeindikator på ungefär samma nivå som vid inledningen av året.

Förtroendeindikatorn i både Sverige och Finlands störtök i samband med Rysslands anfallskrig. Hushållens förtroende fortsatte därefter att sjunka

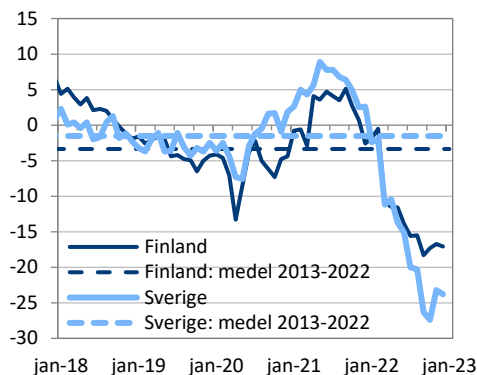
¹ U.S. Energy Information Administration (2023). Short-Term Energy Outlook (STEO). Januari 2023

² För en fullständig beskrivning av metoden, se ÅSUB R2021:2 avsnitt 4.7 samt bilaga 3

³ För en jämförelse mellan Åland, Finland och Sverige, se *Ekonomisk översikt hösten 2022*, s. 11–12.

och under hösten uppmättes de mest negativa förtroendesiffrorna som observerats i Eurostats tidsserier⁴. Förutom kriget har oro för stigande inflation och räntor lett till ett minskat förtroende för den egna och landets ekonomi. Hushållens *avsikter att göra större köp de kommande 12 månaderna* har också minskat under så gott som hela året. Båda ländernas förtroendeindikatorer avslutade 2022 långt under det egna tioårsmedelvärdet.

Figur 3. Förtroendeindikator för hushållen i Finland och Sverige 2018–2022. Säsongsrensad data.

Källa: EUROSTAT, ÅSUB bearbetning

Konjunkturinstitutet konstaterade i december att den höga inflationen och stigande räntorna driver den svenska ekonomin in i en lågkonjunktur. Svenska hushåll har en hög belåningsgrad och korta räntebindingstider, vilket gör dem mer räntekänsliga än hushåll i andra länder. De reala disponibla inkomsterna minskar också både under 2022 och 2023. Av dessa skäl väntas de svenska hushållen dra ner på konsumtionen under den kommande vintern och våren.⁵

Finlands bank konstaterar att Finland hade god ekonomisk tillväxt i början av 2022 som dock stagnerade på grund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Finlands ekonomi väntas nu gå in i en mild recession 2023. Hög inflation och

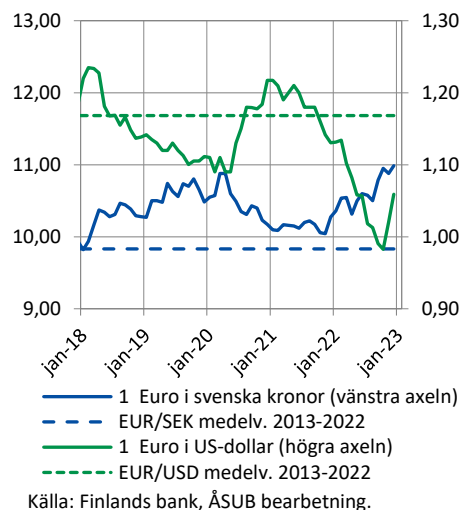
krympande köpkraft leder till att hushållens konsumtion minskar under åren framöver. En försämrad köpkraft i kombination med stigande räntor pressar framför allt skuldsatta hushåll, som kan bli tvungna att skära ner sin konsumtion betydligt.⁶

Konsumentförtroendet i eurozonen rasade i samband med att kriget i Ukraina bröt ut och har under 2022 rört sig kring nivåer som observerats vid finanskrisen och utbrottet av covid-19. Mot slutet av året steg förtroendet något men var fortfarande negativt. I december 2022 var konsumentförtroendet i eurozonen -22,2, vilket låg långt under det egna tioårsmedelvärdet (2013–2022: -10,5).

Valutakurser

Eurons värde gentemot den svenska kronan har under de senaste fem åren i huvudsak varit på uppgång. Växelkursen har under nästan hela perioden överskridit tio kronor (Figur 4).

Figur 4. Euro i svenska kronor och US-dollar 2018–2022

Källa: Finlands bank, ÅSUB bearbetning.

⁴ Tidsserier för Finland och Sveriges sträcker sig mellan år 1995–2022.

⁵ Konjunkturinstitutet (2022). Konjunkturläget december 2022.

⁶ Finlands bank (2022). Finlands ekonomi glider in i en recession.

Medelvärde på en euro uttryckt i kronor var 10,63 under 2022. Den svenska kronan försvagades under det gångna året både gentemot euron och dollarn i samband med att den ekonomiska osäkerheten ökade. Vid utgången av året var en euro värd 10,99 kronor, vilket också var den högsta månadsnoteringen sedan början av 2009.

Den gröna kurvan i *Figur 4* illustrerar eurons kurs gentemot US-dollar. Den amerikanska dollarn har under det gångna året stärkts avsevärt. Detta förklaras bland annat av en högre räntenivå hos den amerikanska centralbanken (FED) än den europeiska (ECB) och att den amerikanska dollarn betraktas som en "säker hamn" då global oro uppstår. Raset för växelkursen EUR/USD började i mars och underskred en dollars-nivån i september, vilket senast hände för 20 år sedan. Vid utgången av 2022 motsvarade en euro cirka 1,06 dollar. Ökningen vid slutet av året förklaras bland annat av att räntehöjningar inom eurozonen börjat ta fart samtidigt som storleken på räntehöjningar i USA väntas minska framöver.

Nettoeffekten av en förstärkt dollar är positiv för den åländska tankerverksamheten, men negativ för passagerarrederierna vars bunkerpriser till stor del sätts i dollar.

Inflation och räntor

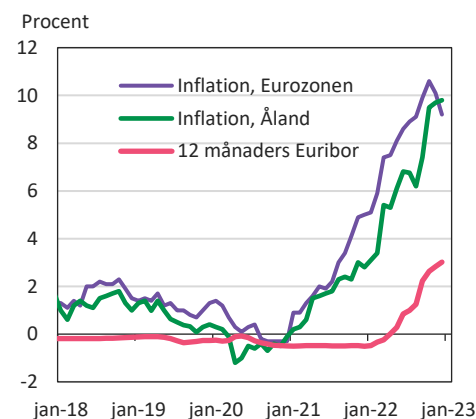
Den europeiska centralbanken (ECB) ändrade sin penningpolitiska strategi under 2021, vilket inkluderade en ny målsättning beträffande inflationen: *symmetriskt ska inflationen vara två procent på medellång sikt*⁷.

År 2019 var årsmedeltalet för inflationen i eurozonen 1,2 procent

(*Figur 5*). Inflationen i eurozonen sjönk i regel under 2020 och medeltalet blev 0,3 procent. Under 2021 var inflationen på uppgång och konsumentpriserna i eurozonen steg med i genomsnitt 2,6 procent.

Under 2022 har många ekonomier drabbats av en kraftigt stigande inflation. I Europa har inflationen i första hand drivits på av kraftigt stigande energipriser, som fick ytterligare fart av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. De kraftigt förhöjda energipriserna under fjolåret ledde även till att inflationen började sprida sig till andra grupper av varor och tjänster. Inflationen i eurozonen var tilltagande ända fram till oktober då den nådde en topp på hela 10,6 procent, vilket är den högsta månadsnoteringen under 2000-talet. Under de två resterande månaderna sjönk inflationen och vid utgången av året var den 9,2 procent. I genomsnitt steg konsumentpriserna inom eurozonen med 8,4 procent.

Figur 5. Inflation och ränta. Åland och eurozonen 2018–2022

Källa: ÅSUB, EUROSTAT, Finlands bank

Pandemin innebar en mycket låg inflation i Finland (*Figur 6*) och inflationen på årsnivå under 2020 var 0,3 procent. Inflationen tilltog sedan under merparten av 2021 och

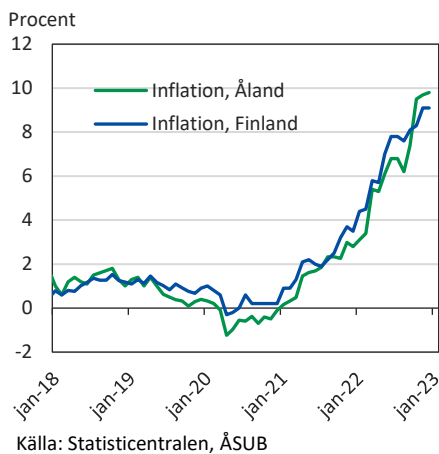
⁷ ECB penningpolitiska strategi. Den tidigare strategin var att inflationen ska vara under men nära två procent.

konsumentpriserna steg med i genomsnitt 2,2 procent under året.

Inflationen fortsatte att kraftigt accelerera under 2022, främst på grund av stigande energipriser. Årsmedeltalet för inflationen i Finland blev 7,1 procent.

Prisutvecklingen på Åland följer vanligtvis utvecklingen för Finland som helhet. Även på Åland steg inflationen kraftigt under det senaste året (2022). Under hösten steg inflationen kraftigt, vilket främst var en följd av ytterligare höjningar av energipriser. Konsumentprisindexet för Åland steg i genomsnitt med 6,6 procent under år 2022 (Figur 6).

Figur 6. Inflationen på Åland och i Finland 2018–2022.

Högre priser inom huvudgrupperna *bostäder, vatten, elektricitet, gas och övriga bränslen* inverkade mest på uppgången (med i genomsnitt 2,5 procentenheter uppåt), medan lägre priser inom huvudgruppen *hälsovård* motverkade uppgången marginellt.⁸

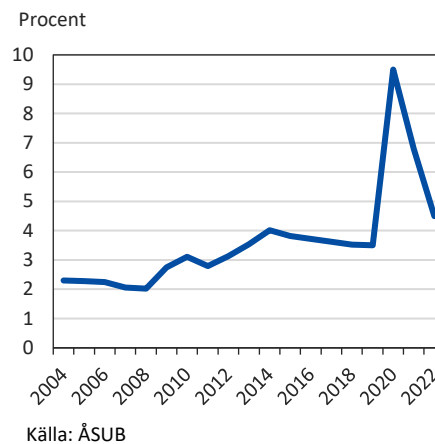
Nollränteläget i Europa, som varat i sex års tid, fick ett avslut under 2022. Den europeiska centralbanken (ECB) höjde styrräntan vid ett flertal tillfällen under året för att stävja inflationen. 12 månaders Euribor (Euribor 12) steg under våren över nollstrecket och

tilltog under årets gång. I december 2022 var månadsgenomsnittet för Euribor 12 cirka tre procent. De flesta bolån i Finland är kopplade till denna ränta.

Arbetslösheten

En viktig konjunkturindikator är andelen arbetslösa i förhållande till arbetskraften. Den årsvisa arbetslöshetstrenden på Åland var uppåtgående från 2011 fram till 2014, då årsnoteringen på fyra procent nåddes.

Figur 7. Relativt arbetslöshetstal 2004–2022 (procent)

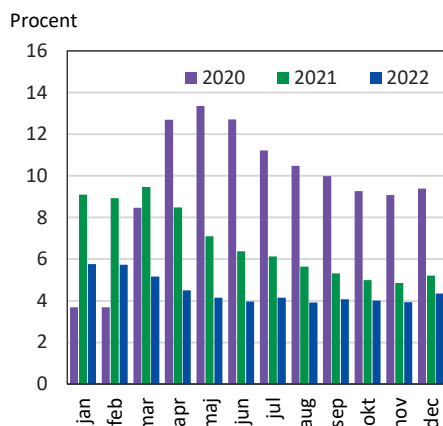

Under åren som följde minskade arbetslösheten sakta. År 2020 sköt arbetslösheten i höjden på grund av coronapandemin (Figur 7). Det genomsnittliga relativa arbetslöshetstalet för 2020 blev 9,5 procent, vilket är den högsta årsnoteringen sedan arbetslöshetsgraden började mätas för Åland. Under 2021 minskade arbetslösheten och det årsvisa medeltalet för 2021 var 6,8 procent.

Återhämtningen på den åländska arbetsmarknaden fortsatte under fjolåret. Det relativa arbetslöshetstalet var under år 2022 i genomsnitt 4,5 procent.

⁸ ÅSUB statistikmeddelande. Konsumentprisindex, december 2022.

Figur 8. Relativt arbetslöshetstal (procent) efter månad 2020–2022

Källa: ÅSUB

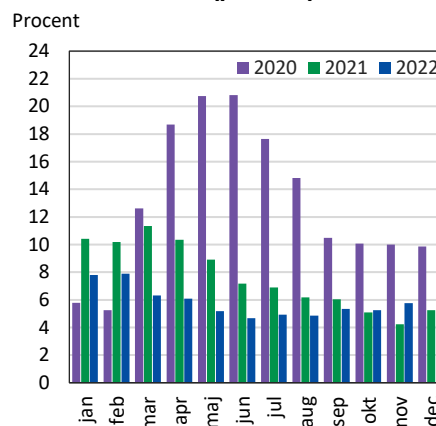
Som framgår av de lila staplarna i *Figur 8* steg arbetslösheten under 2020 kraftigt under mars, vilket var månaden som beredskapslagen sattes i kraft i Finland och omfattande restriktioner infördes. Sedan toppen i maj 2020 har arbetslösheten, med undantag för vintermånaderna, minskat gradvis både under 2020 och 2021.

Arbetslösheten fortsatte att minska under 2022. Arbetslösheten var som högst i början av året (januari: 5,8 procent) men minskade snabbt under våren. Fram till slutet av året rörde sig arbetslösheten kring fyra procentsnivån. I december steg arbetslösheten något och uppgick då till 4,4 procent.

Det relativa arbetslöshetstalet bland personer under 25 år (*ungdomsarbetslöshetsgraden*) har ett mer oregelbundet mönster beroende på det låga antalet individer i gruppen, men har de senaste fem åren före coronapandemin ändå legat stabilt kring fem procent på årsbasis.

De mest extrema värdena för ungdomsarbetslösheten noterades i maj och juni 2020, då fler än var femte ungdom var arbetslös eller permitterad. Årsnoteringen för 2020 blev 13,1 procent. Under 2021 minskade ungdomsarbetslösheten och var i genomsnitt 7,7 procent.

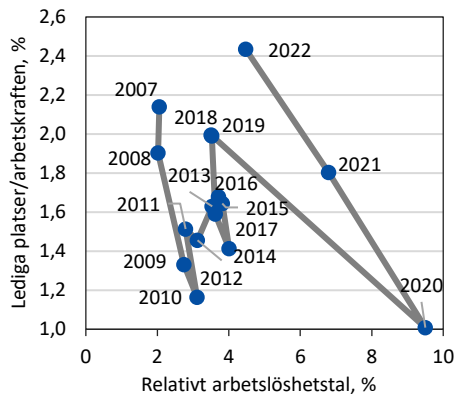
Figur 9. Ungdomsarbetslöshetsgrad efter månad 2020–2022 (procent)

Källa: ÅSUB

Utvecklingen av ungdomsarbetslösheten har under 2022 i stort sett följt den allmänna utvecklingen på arbetsmarknaden. Ungdomsarbetslösheten nådde ner till nivåerna före pandemin under sommaren men steg sedan något mot slutet av året. Årsnoteringen för 2022 blev 5,9 procent.

Matchningsproblem inom arbetsmarknaden kan illustreras med den så kallade *Beveridgekurvan* som visar förhållandet mellan andelen lediga platser i förhållande till arbetskraften (vakansgraden) respektive det relativa arbetslöshetstalet (*Figur 10*). Vid ökade matchningsproblem flyttas kurvan uppåt och samtidigt till höger i figuren. Kurvans rörelse i *Figur 10* från 2009 fram till 2019 antyder ett ökande "kompetensglapp" på den åländska arbetsmarknaden.

Figur 10. Vakansgrad och relativt arbetslöshetsstal (procent*) 2007–2022

Källa ÅSUB

Not: Den lodräta axeln börjar inte från 0.

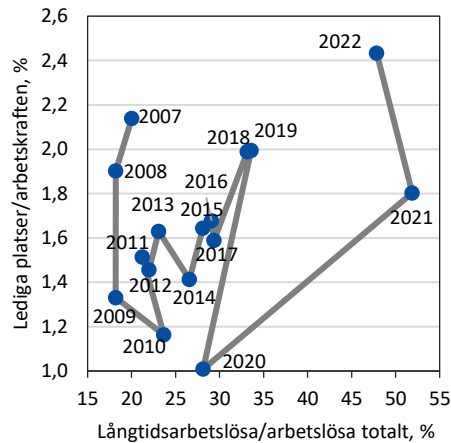
*) Avser genomsnittligt antal lediga platser och öppet arbetslösa som andel av arbetskraften respektive år.

Placeringen i figuren ger även en bild över konjunkturläget. Allmänt brukar en förbättring av den ekonomiska konjunkturen innebära en högre vakansgrad och lägre arbetslöshetsgrad (en rörelse uppåt och till vänster i *Figur 10*). En placering nere och till höger indikerar i stället att ekonomin befinner sig i en lågkonjunktur, med hög arbetslöshet och låg vakansgrad.

Placeringen 2022 tyder på en fortsatt återhämtning från extremläget år 2020. Arbetslösheten minskade och vakansgraden ökade från året innan. Däremot råder det fortsättningsvis matchningsproblematik på den åländska arbetsmarknaden.

I *Figur 11* ställs vakansgraden (lodräta axeln) i förhållande till den procentuella andelen långtidsarbetslösa⁹ av alla arbetslösa. Den kraftiga rörelsen ner och till vänster som inträffade 2020 kunde misstas för en förbättring på arbetsmarknaden, där fler lediga platser har tillsatts och långtidsarbetslösheten minskat. Rörelsen berodde i stället på att ökningen av det totala antalet arbetslösa 2020 inledningsvis var

större än ökningen i antalet långtidsarbetslösa, vilket gör att förhållandet minskar och kurvan förskjuts till vänster.

Figur 11. Vakansgrad och långtidsarbetslöshet (procent*) 2007–2022

Källa: ÅSUB

Not: Axlarna börjar inte från 0.

*) Avser dels genomsnittligt antal lediga tjänster som andel av arbetskraften, dels långtidsarbetslösa som andel av alla öppet arbetslösa respektive år

Under 2021 minskade arbetslösheten medan det genomsnittliga antalet långtidsarbetslösa ökade, vilket resulterar i att kurvan i *Figur 11* söker sig högerut. I genomsnitt utgjordes över hälften av fjolårets arbetslöshetsstal av långtidsarbetslösa.

År 2022 minskade både arbetslösheten och andelen långtidsarbetslösa. Trots detta utgjordes fortfarande nära hälften av det genomsnittliga arbetslöshetsstalet för 2022 av långtidsarbetslösa.

Företagsbeståndet och konkurser

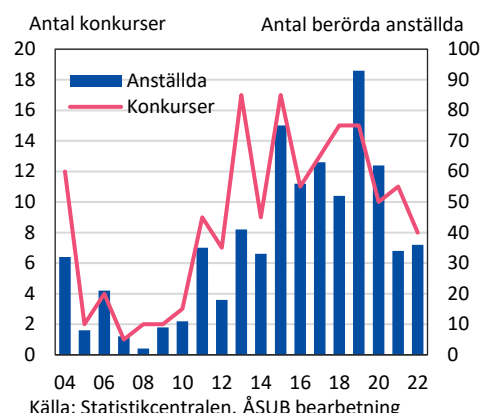
Figur 12 visar att det 2007 inleddes en stigande trend i antal konkurser och berörda anställda som toppade år 2013 och 2015. År 2019 var antalet konkurser detsamma som året innan

⁹ Personer som varit arbetslösa i sex månader eller längre.

men antalet berörda anställda steg till 93 personer, vilket var den högsta nivån under perioden som analyserats. Under 2020 minskade sedan både antalet konkurser och berörda anställda. År 2021 skedde en konkurs mer än året innan men antalet berörda anställda var färre.

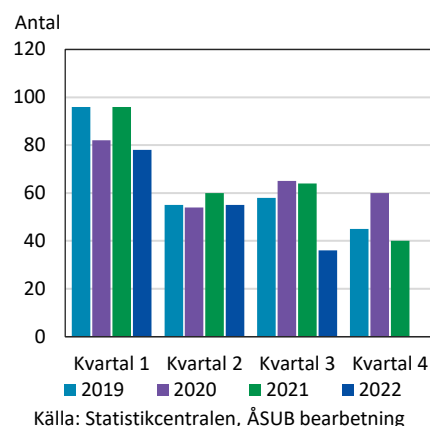
Figur 12. Konkurser och berörda anställda 2004–2022

Enligt Statistikcentralens senaste uppgifter uppgick antalet konkurser på Åland år 2022 till åtta och berörde 36 personer. Antalet konkurser minskade från året innan medan antalet berörda anställda ökade något.

När det gäller förändringar i företagsbeståndet använder vi kvartalsvisa uppgifter från Statistikcentralen om nystartade och nerlagda företag. Statistiken omfattar alla företag som registreras och avregistreras oberoende av omfattningen av deras verksamhet. I *Figur 13* illustreras antalet nystartade företag kvartalsvis sedan 2019 fram till det tredje kvartalet 2022.

Figur 13. Antal nystartade företag, kvartalsvis 2019–2022

Antalet nystartade företag har varit förhållandevis högt under den granskade perioden. Totalt grundades det 254 nya företag år 2019. Antalet ökade till 261 år 2020 och var på samma nivå under 2021 (260 nya företag).

Under de tre första kvartalen 2022 grundades 169 nya företag, vilket var färre än under motsvarande period de tre föregående åren. Detta berodde främst på att det startades färre nya företag under det tredje kvartalet jämfört med tidigare år. Uppgifter från fjärde kvartalet finns inte tillgängliga vid översiktens publicering.

Omsättning och lönesummor

ÅSUB har tillgång till ett register av betydelse för uppföljning av konjunkturutvecklingen i det privata näringslivet. Det handlar om ett register varifrån vi får uppgifter dels om omsättningen i företagen, dels om företagets utbetalda löner. Uppgifterna innefattar även de på Åland registrerade företagens verksamhet i Finland. *Registeruppgifter för år 2022 är fortfarande preliminära* och kan komma att ändra, varför det är nödvändigt att tolka utvecklingen med viss försiktighet. De snabbt stigande priserna (som påverkat olika branscher olika mycket) det senaste året innebär

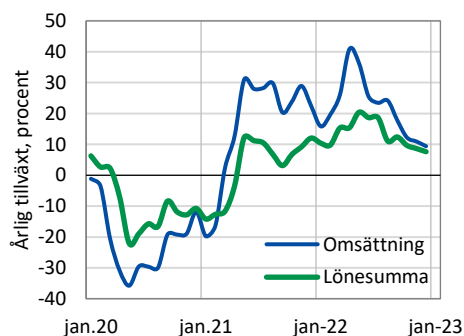
också utmaningar att avläsa omsättningsutvecklingen.

I publikationer innan pandemin har trendtillväxten¹⁰ i omsättning och löner redovisats. Denna komponent lyckas dessvärre inte på ett rättvist sätt återge de extrema förändringarna i omsättning och lönesumman som inträffat under coronapandemin. Av denna anledning redovisas i stället endast den *säsongrensade tillväxten*¹¹ i omsättning och löner.

I *Figur 14* visar den blå kurvan den procentuella årstillväxten av omsättningen i det privata näringslivet (för branschvisa uppgifter se ÅSUBs databas Företag¹²).

Näringslivets omsättning 2021 steg med cirka 14 procent från året innan. Lönesummans tillväxt från 2020 till 2021 var i sin tur knappt två procent. Branscher där omsättningens årstillväxt var som starkast var *transportbranschen* och *hotell- och restaurang*, som båda var hårt drabbade av restriktioner under pandemin. Jämförelseåret 2020 var dock mycket svagt.

Figur 14. Omsättningen och lönesumman i det privata näringslivet (löpande penningvärde). Procentuell årstillväxt, januari 2020 – december 2022*.

Källa: ÅSUBs löne- och momsregister

Not: Säsongrensade tidsserier. Uppgifterna för 2022 är preliminära. *Prognosvärden för november och december 2022.

Omsättningstillväxten inom näringslivet var fortsättningsvis stark under 2022. Den årliga tillväxten i omsättningen var preliminärt cirka 21 procent. Omsättningstillväxten var som starkast inom branscherna *transport* samt *vatten och el*. För den förstnämnda branschen var jämförelseåret fortfarande omsättningsmässigt förhållandevis svagt medan högre energipriser har drivit på omsättningen inom branschen vatten och el.

Som framgår av *Figur 14* har variationerna i tillväxten av lönesumman i det privata näringslivet följt omsättningens tillväxt. Lönesummans tillväxtriktning tenderar att följa omsättningen, men med en viss eftersläpning. Enligt preliminära uppgifter var den årliga tillväxten i lönesumman 13 procent 2022. (För branschvisa uppgifter se ÅSUBs databas Företag).

För att bilda en uppfattning kring hur årstillväxten i omsättningen och lönesumman 2022 ser ut jämfört med ett "normalår" jämförs i

Figur 15 månatlig omsättning och lönesummor med motsvarande månatliga värden år 2019. Både omsättningen och lönesumman nådde upp till nivåer före pandemin först i slutet av 2021. Med undantag för början av 2022, då omikronvågen tillfälligt påverkade möjligheterna att idka näring, har omsättningens och lönesummans nominella nivå överskridit år 2019s nivåer under så gott som hela fjolåret.

På helårsbasis låg omsättningen 2022 preliminärt cirka tio procent över nivån 2019. Lönesumman låg i sin tur preliminärt cirka fyra procent över nivån 2019. Det är dock värt att

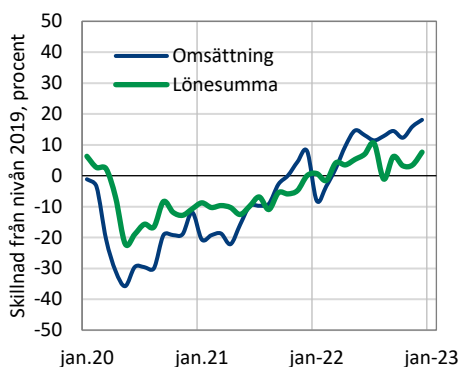
¹⁰ Åsyftas till trendkomponenten i säsongjusterade tidsserier.

¹¹ I rapporten åsyftas de säsongbehandlade tidsserier då de registerbaserade omsättnings- och löneuppgifternas tillväxt nämns.

¹² ÅSUB Databas, Företag. Indexerad [omsättning](#) och [lönesumma](#) för företag i det privata näringslivet

understryka att det är frågan om nominella belopp och att den kraftiga inflationen under året fångas upp i omsättningssiffrorna.

Figur 15. Omsättningen och lönesumman i det privata näringslivet (löpande penningvärde) i relation till 2019, januari 2020 – december 2022*.

Källa: ÅSUBs löne- och momsregister
 Not: Säsongsrensade tidsserier. Uppgifterna för 2022 är preliminära. *Prognosvärden för omsättningen och lönesumman i november och december 2022.

Sammanfattningsvis, gällande år 2022, har vi kunnat avläsa en fortsatt återhämtning för det privata näringslivets löne- och omsättningssummor men även effekter av den allmänna kostnadsökningen i samhället.

Turismens omsättning och lönesummor

Vi behandlar turismen dels som en *total* som omfattar såväl turismverksamhet som försiggår till sjöss tillsammans med verksamheten på land, dels skiljer vi ur denna total den avgränsade *landturismen*. Dessa

två avgränsningar av turismen finns inte som färdiga statistiska kategorier i den internationella näringsgrensindelningen, utan måste räknas fram som andelar i olika branscher utgående från enkätbaserade undersökningar som vi genomför med några års mellanrum.¹³ Den senaste av dessa färdigställdes 2019.¹⁴ I undersökningarna används en definition av landturismen som följer den som tillämpas inom nationalräkenskaperna och omfattar turisternas konsumtion på Åland samt ålänningarnas egna köp av resetjänster från till exempel åländska resebyråer.¹⁵

Det bör betonas att definitionen av den totala turismen är bred och innefattar bland annat alla rese- och turistprodukter som åländska företag tillhandahåller både på och utanför Åland, inklusive ålandsägda fartygs försäljning till turister som inte kommer till Åland.

Turismen till Åland 2020 drabbades mycket hårt av covid-19 pandemin. Jämfört med 2019 minskade inresandet till Åland med cirka 67 procent¹⁶ och antalet hotellövernattningar med 56 procent¹⁷. Effekter av detta syns tydligt i turismens omsättnings- och löneuppgifter för 2020. Enligt dessa minskade omsättningen inom turismsektorn med cirka 45 procent och lönesumman med cirka 23 procent. År 2021 skedde en viss återhämtning inom turismen: Omsättningen ökade med cirka 29 procent under året men var fortfarande cirka 29 procent lägre än nivån 2019. Lönesumman minskade i sin tur under 2021 med cirka två

¹³ Vi har uppskattat landturismens andel av Ålands BNP till baspris (inklusive offentlig verksamhet och icke-vinstsyftande verksamhet) 2018 till cirka 2,9 procent, vilket motsvarar ett förädlingsvärde om 35 miljoner euro. "Enligt den vidaste definitionen av turismen som förutom turisternas direkta landkonsumtion på Åland och ålänningarnas egen konsumtion av turisttjänster även inkluderar de åländska företagens turistinkomster utanför Åland samt de åländska passagerarrederiernas totala försäljning till turister, uppskattas turismens andel av

Ålands BNP till baspris till 18,4 procent 2018. Turismens totala förädlingsvärde 2018 uppskattas till dryga 220 miljoner euro." (ÅSUB Rapport 2019:2, sid. 14).

¹⁴ ÅSUB Rapport 2019:2

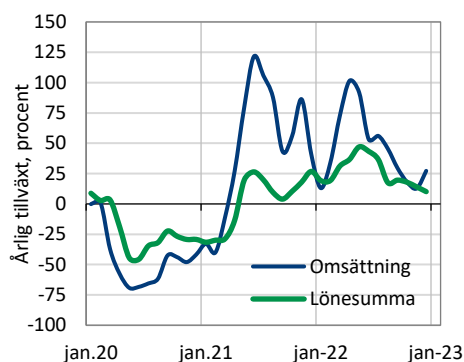
¹⁵ ÅSUB Rapport 2019:2, sid. 14.

¹⁶ ÅSUB statistikmeddelande. Inresande till Åland 2020

¹⁷ ÅSUB statistikmeddelande. Inkvarteringsstatistik för hotell 2020

procent och var ungefär en fjärdedel lägre än nivån 2019.

Figur 16. Turismens omsättning och lönesumma (löpande penningvärde). Procentuell tillväxt, januari 2020 – december 2022*

Källa: ÅSUBs löne- och momsregister

Not: Säsongsrensade tidsserier. Uppgifterna för 2022 är preliminära. *Prognosvärden för omsättningen och lönesumman i november och december 2022.

Återhämtningen inom turismsektorn tog ny fart under 2022. Inresandet till Åland 2022 ökade med cirka 53 procent från år 2021. Trots ökningen var det totala antalet inresande 2022 fortfarande cirka en tredjedel under nivån 2019.¹⁸

Antalet övernattningar på de åländska hotellen var det högsta under 2000-talet: nära 232 000 övernattningar, cirka nio procent över tidigare rekordet. I relation till 2019, året närmast före covid-19-pandemins utbrott, var uppgången elva procent.¹⁹

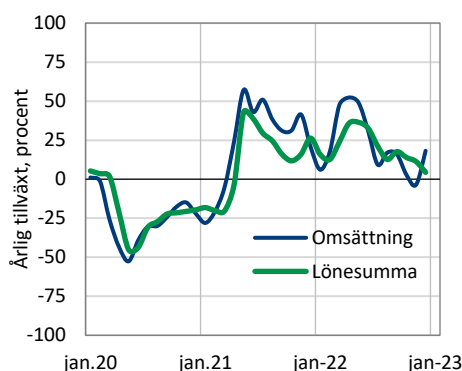
Turismens årliga omsättningstillväxt uppskattas vara 43 procent 2022, vilket innebär att omsättningen låg ungefär en procent över nivån 2019. Lönesummans årliga tillväxt 2021 uppskattas vara 25 procent, vilket motsvarar en nivå cirka fem procent under 2019.

Landturismens omsättningstillväxt dök under våren 2020 i samband med att covid-19 fått fotfäste i Norden.

Landturismens omsättning minskade med cirka en fjärdedel 2020 jämfört med året innan. Lönesumman minskade i sin tur med en femtedel. För 2021 uppskattas en 16 procents uppgång i landturismens omsättning jämfört med året innan. Lönesummans årstillväxt 2021 var cirka åtta procent.

Enligt preliminära uppgifter för 2022 växte landturismens omsättning med cirka 20 procent och lönesumman med cirka 19 procent från året innan. Tillväxten under året innebar att de nominella beloppen för omsättningen och lönesumman som generats av landturismen 2022 var större än 2019.

Figur 17. Landturismens omsättning och lönesumma (löpande penningvärde). Procentuell tillväxt, januari 2020 – december 2022*

Källa: ÅSUBs löne- och momsregister

Not: Säsongsrensade tidsserier. Uppgifterna för 2022 är preliminära. *Prognosvärden för omsättningen och lönesumman i november och december 2022.

¹⁸ ÅSUB statistikmeddelande. Inresande till Åland 2022

¹⁹ ÅSUB statistikmeddelande. Inkvarteringsstatistik för hotell 2022

Referenser

ECB webbplats

Energy Information Administration, US Government (<http://www.eia.gov/>)

Energy Information Administration, US Government (2023). Short-Term Energy Outlook (STEO)

Finlands bank (2022). Finlands ekonomi glider in i en recession. Hämtat 17.1.2023

Konjunkturinstitutet (2022). Konjunkturläget december 2022. Hämtat 17.1.2023

Statistikcentralen, Finland (<http://www.stat.fi>)

ÅSUB databas – Turism

ÅSUB, register, Lönesumma och omsättning för företag i det privata näringslivet

ÅSUB Rapport 2019:2. Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2018

ÅSUB Rapport 2021:2. Konjunkturläget våren 2021

ÅSUB översikt 2022:6 Ekonomisk översikt hösten 2022

ÅSUB, statistikområde Arbetsmarknad.

ÅSUB statistikmeddelande. Inkvarteringsstatistik för hotell 2020

ÅSUB statistikmeddelande. Inkvarteringsstatistik för hotell 2022

ÅSUB statistikmeddelande. Inresande till Åland 2020

ÅSUB statistikmeddelande. Inresande till Åland 2022

ÅSUB statistikmeddelande. Konsumentprisindex, december 2022